

Nečekejme, až přijde rok 2213. Jak podpořit větší zastoupení žen ve vědě?

11.2.2026 - Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

Ženy z prostředí vědy a výzkumu postupně mizí, ukazují data. Zatímco ženy tvoří 60 % absolventů magisterských studií, profesorek už je pouze 15 %. Situace se sice pozvolna zlepšuje, ale nastaveným tempem bychom k rovnoměrnému zastoupení mužů a žen s profesorským titulem dospěli až v roce 2213. Nejen to zaznělo na setkání, které uspořádala Akademie věd ČR ve spolupráci s programem L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě. Jak zabránit odlivu výzkumného potenciálu, který ženy do vědy přinášejí?

Akce, na níž debatovaly místopředsedkyně Akademie věd ČR Ilona Müllerová, laureátky ocenění L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě Markéta Hujerová, Silvie Rimpelová a Michaela Tencerová a provázela jí popularizátorka Pavla Hubálková, se uskutečnila 10. února 2026 v budově Akademie věd ČR na Národní třídě v Praze.

Data jsou alarmující

Průzkumy ukazují, že Česko je v zastoupení žen ve vědě dlouhodobě na chvostu Evropské unie. „Jsem zastáncem soutěžení na ‚stejném hřišti‘ pro ženy i muže – tedy stejných podmínek. Grafy nám ale ukazují údaje, které jsou alarmující,“ zdůraznila místopředsedkyně Akademie věd ČR Ilona Müllerová. Nízké zastoupení badatelek podle ní ale není „jen“ otázkou postavení žen ve vědě, ale i hospodaření s prostředky, které stát vloží do jejich vzdělání. „Proč ženy vystudují, získají doktorský titul a z vědy odejdou? Na to by měla společnost hledat odpověď. Data máme, nevíme ale, jak situaci řešit.“

Podle Ilony Müllerové možná spočívá problém mimo jiné v rozpočtu na vědu a vysokém podílu účelového financování, které si musejí sami vědečtí pracovníci vysoutěžit v grantových agenturách. Jak uvedla, v Akademii věd ČR činí účelové financování 70 % celkového rozpočtu, přičemž úspěšnost vědců a vědkyň například u Grantové agentury ČR je jen 15 %. „Ženy získají doktorský titul, založí tým, ale v žádostech o granty se jim pak několikrát nezadaří, což je velmi demotivující. Musíme jim pomoci, protože kromě vědy mají často na bedrech více povinností než muži, například při péči o rodinu,“ vysvětlila a dodala, že i kariérní pauza z důvodu rodičovské dovolené nezřídka vede ke ztrátě sebevědomí.

Čas převzít otěže?

Sebevědomí žen-vědkyň je klíčový faktor také podle další z účastnic, a to i v transferu a komercializaci vědeckých výsledků. „Muži bývají sebevědomější a mají více času a příjemnější podmínky, aby si vybudovali síť kontaktů. Ženy se proto mnohdy domnívají, že na to nemají,“ zhodnotila podle svých zkušeností Markéta Hujerová, zakladatelka spin-off společnosti Nanoflexion a laureátka ocenění L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě z roku 2025.

Doba se ale podle ní pozvolna mění. „Ženy v sobě mají přirozený leadership a empatii. Vnímám, že nyní už přichází nová éra – a že ženy v ní určitě prostor mají,“ pokračovala Markéta Hujerová. „Dokud ale nezačneme přebírat otěže a nastavovat jiný typ leadershipu, více žen ve vedení nebude.“

Vytvořit podmínky pro rozvoj

Zlepšit situaci by mohla systematická podpora vědkyň. „V Akademii věd působí téměř polovina všech výzkumníků z veřejného sektoru Česka. Dlouhodobě se proto snažíme vytvářet podmínky, aby u nás mohli všichni naplno rozvíjet svůj potenciál,“ upozornil Jiří Kotek z Akademické rady AV ČR.

„Snažíme se vybudovat pracovní kulturu, která umožňuje sloučit výzkumnou činnost s osobním životem, výsledky ale neuvidíme okamžitě,“ pokračoval. V této souvislosti vyzdvihl program L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě, který letos už podvacáté podpoří mladé vědkyně. „Na tomto programu se dvacet let podílí i Akademie věd,“ zdůraznil.

Dvacet let podpory

„Program L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě podporuje na globální úrovni vědkyně v rozvoji jejich kariér od roku 1998,“ připomněl ředitel pro vědu společnosti L'Oréal Petr Štěpánek.

„V Česku jsme spustili program v roce 2006 a za tu dobu jsme ocenili více než padesát vědkyň a rozdělili mezi ně více než padesát milionů korun,“ pokračoval. Zdůraznil, že součástí ocenění je kromě finanční podpory také zviditelnění výzkumů laureátek a jejich mediální trénink.

Dvacátý ročník soutěže L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě se otevřel na začátku února. „Zkuste to a navažte na úžasné příběhy předchozích vítězek,“ povzbuzuje uchazečky Petr Štěpánek s tím, že pokud napoprvé neuspějí, mohou se znovu přihlásit do dalšího ročníku.

Více informací o programu a formulář k přihlášení najdete zde.

Text: Zuzana Dupalová, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Foto: Josef Landergott, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Uvolněno pod svobodnou licencí Creative Commons.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Necekejme-az-prijde-rok-2213-00001.-Jak-podporit-vetsi-zasto-upeni-zen-ve-vede>